

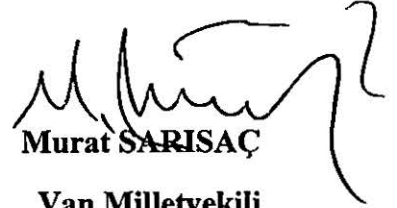
T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 18736
Tarih : 20.05.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 20/05/2022 17:01
Sayı: E-120.10-1018937

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çerkesler, yüzyıllarca maruz kaldıkları katliamların yanında 21 Mayıs 1864 tarihinden itibaren büyük sürgünler yaşamışlardır. Buna bağlı olarak 1 milyonu aşkın insan yerinden edilirken yüz binlercesi de hayatını kaybetmiştir. Bugün dünyanın birçok bölgesine dağılan Çerkeslerin ekseriyeti Türkiye sınırları dahilinde yaşamaktadır. Bu nedenle yaşanan soykırım ve sürgünün boyutlarının ortaya çıkarılıp Çerkes halkının yaşadığı sorunların ve taleplerin belirlenerek çözülmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Murat SARISAÇ
Van Milletvekili

GEREKÇE

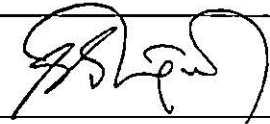
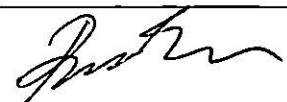
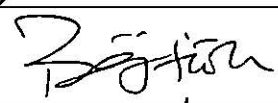
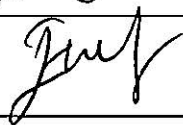
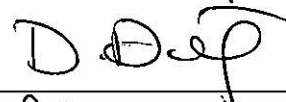
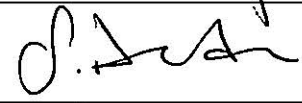
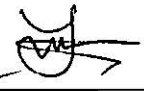
Kafkasya'nın otokton halklarından Çerkesler, kolonyalist politikalar neticesinde acımasız uygulamalarla karşı karşıya kalmışlardır. Çerkesya'ya yönelik 16'ncı yüzyıldan itibaren başlatılan işgal ile birlikte katliam ve sürgünün yanında kesintisiz bir asimilasyon süreci işletilmiştir. Çarlık Rusya'nın galip gelmesiyle savaşlar sona ererken 21 Mayıs 1864'te ilk büyük sürgün başlamıştır. Bunun sonucunda anavatanlarından sürgün edilen Çerkeslerin sayısının 1 milyondan fazla olduğu belirtilirken 500 bini aşkın insanın da günlerce süren yolculuklarda açlık ve hastalıktan dolayı yaşamını yitirdiği tahmin edilmektedir. Bu nedenle Çerkes halkı her yıl 21 Mayıs'ta gerçekleştirdiği anımlarla yaşamını yitirenleri anmaktadır.

Çerkesya'ya yönelik kesintisiz saldırılar, boşaltılan ve yakılan köyler, yaşanan katliamlar ve zorlu sürgünler düşünüldüğünde bir soykırım sürecinin yaşandığı anlaşılmaktadır. Çünkü bir halkın kimliğinden dolayı toplu bir şekilde hedef olmasının yanında kitlesel olarak anavatanından koparılması söz konusudur. Bunun yanında Çerkesya'da başvuru alan iskân politikası, Çerkeslerin yabancıları oldukları bir coğrafyaya sürgünü de ciddi bir asimilasyona neden olmuştur. Dolayısıyla sürgün, bir ulusun sadece evini barkını terke zorlama değildir; dilini, kültürünü, inancını da yaşayamaz ve koruyamaz hale getirilmesi sürecidir. Anadolu'ya, Filistin'e, Irak'a, Suriye'ye, Lübnan'a ve Balkanlara dağılan Çerkesler, bir kültürel dayatmaya da maruz kalmışlardır.

Cumhuriyet'in kuruluşu sürecinde de mücadelenin bir parçası olmalarına rağmen Çerkesler sürgün ve asimilasyon politikalarından fazlasıyla etkilenmişlerdir. Bir taraftan Çerkes liderlerden Ethem Bey üzerinden "hain" algısı oluşturulurken diğer taraftan da dillerini ve inançlarını unutmaya zorlanmışlardır. Bunun yanında 1923 yılında Gönen ve Manyas'a bağlı 14 köyde yaşayan Çerkesler bir iç sürgüne de tabi tutularak diğer bölgelerde yaşayanlara da gözdağı verilmiştir. Aynı şekilde Çerkesçenin de kimi yerlerde "kefere dili, Moskof dili" şeklinde adlandırıldığı belirtilirken düğün ve müzik alanında da müdahalelerin yaşandığı ve "Vatandaş Türkçe konuş" kampanyasının bir hedefinin de Çerkesler olduğu ifade edilmektedir.

Çerkeslere yönelik politikalar, Anadolu ve Mezopotamya'da yaşayan otokton halkların maruz kaldığı asimilasyon ve inkârın bir parçasıdır. Çünkü Kürtler başta olmak üzere birçok ulusun dili yasaklanırken yerleşim yerlerinin adları Türkçeleştirilmiştir. Bu nedenle bugün de vatandaşlık tanımının ülkenin kültürel çoğulculuğunu yansıtacak şekilde düzenlenmesi gerektiği ortadadır. Dolayısıyla bütün halkların kendi kimlik ve inançlarını özgürce yansıttıkları, bunun güvence altına alındığı ve temel insan haklarını koruyan demokratik bir Anayasa ihtiyacı güncelliğini korumaktadır. Bunun yanında Osmanlı-Çarlık Rusya arasında yapılan anlaşmaların açıklanarak sürgünün boyutlarının ortaya çıkarılması, Çerkeslere yönelik ayrımcı ifadelerin ders kitaplarından kaldırılması yönünde adımlar atılmalıdır.

Yine siyasi iktidarın, milyonlarca Çerkes'in anavatanlarıyla ilişkilerinin geliştirilmesi amacıyla diplomatik çalışmalar yapması; Çerkes soykırımı ve sürgününü tanıyarak muhatap ülkeleri bu doğrultuda teşvik etmesi ve onarıcı tedbirlere başvurarak hafıza mekânları kurması, geçmişle yüzleşme sağlayarak yeni nesiller arasında bir hoşgörü kültürü geliştirmesi gerekmektedir. Aynı şekilde anadili ve kültürel varlığın yasal güvenceye alınması ve bu amaçla çalışmalar yapan kurumların desteklenmesi de Çerkes dili ve kültürünün sonraki kuşaklara aktarılması noktasında önemli olacaktır. Bu nedenle Çerkes halkının maruz kaldığı soykırımın tanınarak sürgünün boyutlarının araştırılıp bugün de süregelen sorunların belirlenmesi ve çözülmesi amacıyla gerekli adımların atılması elzemdir.

1	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	
3	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	
4	MEHMET RUŞTU TIRYAKI	BATMAN	
5	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	
6	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	
7	GARO PAYLAN	DİYARBAKIR	
8	RIDVAN TURAN	MERSİN	
9	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	
10	OYA ERSOY	İSTANBUL	
11	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	
12	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	
13	SAİT DEDE	HAKKARİ	
14	PERO DUNDAR	MARDİN	
15	SIDIK TAŞ	SİİRT	
16	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	
17	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	
18	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	
19	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	
20	TAYİP TEMEL	VAN	